

Неізнестна О. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМСТВ З БОКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

В статті розкритий взаємозв'язок результатів діяльності вітчизняних підприємств і обсягів використання банківських кредитів в процесі фінансування виробничої діяльності. Розглянуті проблеми доступу підприємств до джерел банківського кредитування. Досліджені перспективи активізації банківського кредитування вітчизняних підприємств.

Ключові слова: інструменти фінансової підтримки, реальний сектор економіки, рентабельність операційної діяльності, банківське кредитування.

1. Вступ

Глибока криза, що охопила українську економіку в 2013–2015 рр., викликала макрофінансовий шок (поступове знецінення гривні, розбалансованість економіки, відсутність системного державного регулювання, падіння рівня життя населення і посилення соціальної напруги на тлі загроз, зумовлених збройним протистоянням на Сході країни), внаслідок якого значно ускладнилася діяльність вітчизняних підприємств. Вони відчули гостру нестачу власних фінансових ресурсів, скорочення притоку іноземного капіталу, відсутність джерел довгострокового залучення коштів.

Саме тому особливої актуальності набувають питання ролі банківського сектору у забезпеченні фінансової підтримки підприємств, адже основним призначенням банків є забезпечення безперервного фінансування всіх сфер виробництва, обслуговування руху грошових коштів між секторами економіки та між економічно активними агентами.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження виступають сучасні інструменти підтримки підприємств з боку банківського сектору України як важлива передумова розвитку реального сектору економіки.

На даний час актуальною є взаємодія реального та фінансового секторів економіки. Останні дані свідчать про появу деяких ознак стабілізації вітчизняної економіки: в I кварталі 2016 року реальний ВВП України виріс на 0,1 % [1]; за I кв. 2016 р. загальний приріст депозитної бази населення в гривні по платоспроможним банкам в порівнянні з початком року становив 4,73 % (+5,5 млрд. грн.) [2]. На думку експертів дана стабілізація нестійка, а вітчизняна економіка та взаємодія її секторів потребують серйозного реформування.

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є виявлення та оцінювання сучасного стану та інструментів фінансової підтримки

підприємств з боку банківського сектору в контексті заохочення банківської системи до збільшення обсягів і здешевлення кредитування реального сектору економіки. Ключовими завданнями наміченої сфери дослідження виступають:

1) розкриття взаємозв'язку результатів діяльності вітчизняних підприємств і обсягами використання банківських кредитів в процесі фінансування виробничої діяльності;

2) дослідження перспектив активізації банківського кредитування вітчизняних підприємств;

3) обґрунтування необхідності здійснення Національним банком виваженої політики, яка має передбачати орієнтацію на стимулювання інвестиційної активності в країні.

4. Аналіз літературних даних

Наявність і різноманітність наукових праць, які висвітлюють питання підтримки підприємств реального сектору економіки з боку банківського сектору, а також наявність критичних точок зору фахівців-практиків, свідчать про те, що окреслена проблема має певний рівень актуальності і є питанням забезпечення динамічного економічного зростання.

Дослідженню практики банківського кредитування присвячено праці багатьох вітчизняних та іноземних вчених-економістів. Так, загальним закономірностям розвитку ринку банківських кредитів України в сучасних умовах присвячені дослідження [3, 4]. Аналіз основних проблем розвитку вітчизняного ринку банківських послуг та спроба пошуку шляхів удосконалення існуючих банківських продуктів і запровадження новітніх банківських послуг здійснені у роботі [5]. Оцінку сучасного стану використання інструментів грошово-кредитного регулювання в контексті стимулювання процесу кредитування реального сектору економіки банківською системою України надає автор [6]. Проблеми державної підтримки фінансового забезпечення розвитку реального сектору економіки розглядає вчений-економіст [7]. Однак, їх праці розглядають аналітичні дані кредитної діяльності банків або її стан на певних етапах економічного розвитку. Проте потребує розгляду та вдосконалення

практика кредитування підприємств реального сектору економіки банківськими установами в умовах сучасних кризових явищ, коли спостерігається погіршення доступу підприємств до зовнішніх джерел фінансування. Недопрацьованим залишається механізм банківського кредитування вітчизняних підприємств.

5. Матеріали та методи досліджень

Для досягнення поставленої мети та вирішення наведених завдань використовувались наступні методи дослідження: порівняння, узагальнення та систематизації — при вивченні економічних процесів, явищ та об'єктів, зокрема в сфері стану фінансування розвитку підприємств; експертних оцінок — для визначення перспектив банківського кредитування в фінансовому забезпеченні поточної діяльності підприємств; групування — для дослідження сучасного стану фінансування розвитку підприємств; системного підходу — для оцінювання потенціалу фінансової підтримки підприємств з боку банківського сектору України.

Інформаційну основу дослідження склали наукові праці вітчизняних та іноземних вчених-економістів, матеріали періодичних видань, статистичні матеріали, результати експертних досліджень, економічні огляди, інформація найбільших банків України щодо видів кредитів, які пропонуються підприємствам реального сектору економіки в Україні.

6. Результати досліджень

Ключовою умовою ефективного функціонування підприємств є достатній рівень фінансового забезпечення, що включає наявність необхідного обсягу як власних, так і позикових фінансових ресурсів. Здійснення розширеного відтворення на підприємстві можливе за рахунок власних доходів, інвестицій та банківських ресурсів. Однак, сучасний стан економіки України характеризується істотним зменшенням можливостей фінансування розвитку підприємств за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання, про що свідчать дані табл. 1.

Таблиця 1

Фінансові результати до оподаткування підприємств України за січень-вересень 2011–2015 рр.*

Період	Підприємства, які одержали прибуток	
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн. грн.
Січень-березень 2011 р.	53,1	46490,9
Січень-березень 2012 р.	55,4	49488,8
Січень-березень 2013 р.	54,7	45284,9
Січень-березень 2014 р.	50,0	101734,4
Січень-березень 2015 р.	53,4	122912,1
Січень-березень 2016 р.	60,3	97517,8

Примітка: складено автором на основі джерела [1]. Дані наведені без урахування результатів діяльності бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

За визначенням вітчизняних вчених-науковців [8]: «прибуток є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток підприємства,

найвагомішим джерелом централізованих ресурсів держави: у доходи бюджету здійснюються відрахування від одержаного доходу підприємства, значною частиною якого є прибуток». Автори наголошують, що доходи підприємства повинні задовольняти не тільки фінансові потреби, а й потреби держави на фінансування суспільних фондів споживання, розвиток науки, освіти, охорони здоров'я. Як свідчать дані табл. 1, в Україні протягом аналізованих періодів лише близько 60 % підприємств є прибутковими, інші 40 % — можуть стати потенційними банкрутами і становлять загрозу економічній безпеці країни.

Про обмеженість власних ресурсів суб'єктів господарювання, за рахунок яких може здійснюватися розвиток, свідчить і низька рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємств. Як показують дані табл. 2, рентабельність операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності за січень-березень 2016 р. становила лише 1,3 %. Рентабельність промисловості взагалі протягом аналізованих періодів 2014–2016 рр. не може зрушити з негативної позначки.

Таблиця 2

Рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств України за січень-вересень 2011–2015 рр.*

Період	Рівень рентабельності (збитковості), %	
	загальний	промисловості
Січень-березень 2011 р.	4,2	4,6
Січень-березень 2012 р.	2,0	1,3
Січень-березень 2013 р.	1,8	2,1
Січень-березень 2014 р.	-11,5	-5,9
Січень-березень 2015 р.	-11,0	-2,1
Січень-березень 2016 р.	1,3	-0,5

Примітка: складено автором на основі джерела [1]. Дані наведені без урахування результатів діяльності бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Не виключенням є і амортизаційні відрахування, які не спрямовуються на реальне фінансування витрат на оновлення основних фондів, а використовуються як прості нарахування. І це при тому, що рівень зношеності основних фондів в цілому становить більше 80 % (табл. 3).

Таблиця 3

Стан необоротних активів підприємств України за 2010–2015 рр.*

Період	Основні засоби та нематеріальні активи, млн. грн.	
	залишкова вартість	знос
Станом на 31.12.2010 р.	1184773,1	4906461,9
Станом на 31.12.2011 р.	1309947,4	5645550,7
Станом на 31.12.2012 р.	1687052,7	6822814,4
Станом на 31.12.2013 р.	1750945,8	7837608,8
Станом на 31.12.2014 р.	1781483,6	11424680,4
Станом на 31.12.2015 р.	Інформація Державної служби статистики відсутня	

Примітка: складено автором на основі джерела [1]. Дані наведені без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Таблиця 4

Поточні зобов'язання і забезпечення підприємств України за 2010–2015 рр.*

Період	Поточні зобов'язання і забезпечення — усього, млн. грн.	у тому числі, млн. грн.			
		короткострокові кредити банків	питома вага, %	кредиторська заборгованість	питома вага, %
Станом на 31.12.2010 р.	1891268,2	225825,6	11,94	1596043,7	84,39
Станом на 31.12.2011 р.	2183258,9	275217,8	12,61	1839503,5	84,26
Станом на 31.12.2012 р.	2472841,7	316987,2	12,82	2065065,8	83,51
Станом на 31.12.2013 р.	2689338,2	371760,5	13,82	2169850,8	80,68
Станом на 31.12.2014 р.	3151253,0	428243,2	13,59	1733245,0	55,00
Станом на 31.12.2015 р.	Інформація Державної служби статистики відсутня				

Примітка: складено автором на основі джерела [1]. Дані наведені без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Тобто, можна зазначити, що на сьогодні засоби виробництва вітчизняних виробників лише на одну п'яту є придатними для експлуатації.

Держава завдяки механізмам фінансової політики може впливати на відтворювальні процеси через податки, процентні ставки, виробничі замовлення і т. ін. Автор погоджується з думкою фахівців [9], що зараз в Україні оподаткування реального сектора економіки надто обтяжливе. Воно пригнічує процеси економічного відтворення, а підприємство може працювати рентабельно, як правило, лише за умови приховування своїх доходів та ухилення від оподаткування. У суб'єктів господарювання немає мотивації залишати обігові кошти на підприємстві, відсутні стимули збільшення прибутковості діяльності підприємств. Якщо розглядати рентабельність, як стимулюючий фактор роботи підприємств, то за фактичної рентабельності у 1,3 % робота підприємств повинна бути припинена. Однак, в Україні підприємства працюють і це також свідчить про те, що основна частина прибутку підприємств залишається «в тіні».

В той же час держава може надавати в різних формах пряму фінансову підтримку підприємствам відповідно до обраних пріоритетів розвитку. Вибір пріоритетів підкоряється загальноекономічній стратегії, попиту та конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Найбільш загальним пріоритетом є підприємства оброблювальної промисловості. Виходячи з цього, вважаємо, що в теперішній час перспективи зростання мають підприємства космічної галузі, авіабудування, нафтогазовидобування, військово-промисловий комплекс, дорожнього будівництва. Малий бізнес, легка промисловість, машинобудування, сільське господарство, можуть розвиватися виключно при наявності ефективного підтримки з боку банківських установ.

До інструментів, що використовуються для фінансового забезпечення діяльності підприємств реального сектора економіки з боку банківських установ, звичайно відносять банківські кредити.

Дослідження обсягів короткострокових кредитів в поточних зобов'язаннях підприємств України впродовж 2010–2015 рр. виявило наступні тенденції (табл. 4):

1) найбільш вагомим джерелом поповнення оборотного капіталу підприємств реального сектора економіки залишається кредиторська заборгованість. Її питома вага в структурі поточних зобов'язань підприємств України у 2010–2013 рр. знаходилася на рівні 80–84 %, що є свідченням сповільнення оборотності оборотних активів внаслідок поганого стану взаєморозрахунків і вимагає додаткового залучення капіталу в оборот підприємства;

2) протягом 2010–2015 рр. простежувалася тенденція незначного підвищення ролі короткострокового банківського кредитування в фінансовому забезпеченні поточної діяльності підприємств. Однак, на думку автора статті, такий потужний важіль впливу на активний розвиток підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки як банківський кредит залишається недостатньо задіяним.

Таким чином, перспективи розвитку вітчизняного промислового сектору залежать певною мірою від спроможності банківських установ виступати в якості джерел фінансування діяльності вітчизняних підприємств. З цією метою банки повинні реалізувати свої можливості розвитку банківського бізнесу: розширити асортимент пропонованих послуг, модернізувати систему контролю за ризиками, розширити клієнтську базу, збільшити запозичення зовні для забезпечення власної ліквідності.

Поряд з цим, як зазначає колектив авторів [5], банки повинні розширити свої конкурентні переваги за допомогою забезпечення лідерства в ціноутворенні, високої якості обслуговування клієнтів, переважного розвитку тих продуктів і послуг, де досягнутий найбільший ефект, пропозиції нових продуктів.

Як відзначають фахівці Європейського інформаційно-дослідницького центру [10], починаючи з 2013 року значно зросла вартість кредитних ресурсів для суб'єктів господарювання і на сьогодні складає 16–22 % річних. Таке значне перевищення рівня відсоткових ставок за кредитами рівня рентабельності операційної діяльності для більшості підприємств унеможливило залучення ними банківських кредитів. Однак, банку важко знизити рівень процентної ставки за кредитом, оскільки достатньо дорогим є залучення коштів. Так, станом на 29.07.2016 р. облікова ставка НБУ знаходилася на рівні 15,5 %, середньозважена вартість строкових депозитів у національній валюті знаходилася на рівні 10,4 % [2]. Тоді як європейські банки залучають ресурси під 2,1 % в євро, при обліковій ставці Центрального європейського банку у 0,05 % [11]. На думку економістів [6], виходом із ситуації може стати розширення механізму довгострокового рефінансування НБУ комерційних банків за фіксованою ставкою під заставу депозиту (депозитного сертифікату) у гривні під плаваючу процентну ставку. В такий спосіб комерційний банк розмістить в НБУ кошти в гривні під плаваючу ставку, а отримає кошти під фіксовану ставку. Це надасть змогу банку надавати довгострокові кредити, не наражаючись на ризик зміни процентної ставки.

На погляд автора статті, заслуговує на увагу фондування кредитних операцій Національним банком, як це робить Банк Англії. Мається на увазі виділення НБУ ресурсів банкам для забезпечення кредитування реального сектора економіки.

Розробка нових кредитних продуктів також може стати одним із найважливіших чинників підвищення

ефективності кредитного впливу на виробництво. Банкам необхідно розробляти і пропонувати кредитні продукти і технології обслуговування саме для реального сектору економіки, більш гнучкі, з урахуванням індивідуальних особливостей кожного клієнта. В теперішній час в Україні реальний сектор економіки може отримати наступні види кредитів (табл. 5).

Таблиця 5

Види кредитів, які банки пропонують підприємствам реального сектору економіки в Україні*

Вид кредиту	Спосіб погашення
Кредит для розвитку бізнесу Валюта: UAH, USD, EUR Сума кредиту: до 1 млн. грн. Термін кредиту: до 60 місяців Застава: транспортні засоби, обладнання, оборотний капітал або продукція, нерухоме майно	Гнучкий графік, можливий період відстрочки до початку погашення
Кредити на закупівлю техніки та обладнання Валюта: UAH, USD, EUR Сума кредиту: до 1 млн. грн. Термін кредиту: до 60 місяців Застава: техніка та обладнання, яке купується, гарантія, транспортні засоби, нерухоме майно	Гнучкий графік, можливий період відстрочки до початку погашення
Сезонний кредит Валюта: UAH, USD, EUR Сума кредиту: до 1 млн. грн. Термін кредиту: до 12 місяців Застава: нерухоме майно, транспортні засоби, обладнання, гарантія, депозити в банку	Погашення один раз повною сумою або 2–3 виплати рівними частинами в кінці, можливий період відстрочки до початку погашення
Кредитна лінія Валюта: UAH, USD, EUR Сума кредиту: до 1 млн. грн. Термін кредиту: до 12 місяців Застава: транспортні засоби, обладнання, оборотний капітал або продукція, нерухоме майно	Процент виплачується щомісяця: погашення кредиту рівними частинами не пізніше останніх 3 місяців
Овердрафт Валюта: UAH Сума кредиту: до 30 % від середньомісячного обороту коштів на поточному рахунку за останні три місяці Термін кредиту: до 12 місяців Для кредитів до 250 000 грн. застава не вимагається Для кредитів більше 250 000 грн.: товари для продажу, майно, обладнання, транспортні засоби, особиста гарантія	Процент виплачується щомісяця: обов'язкове погашення при настанні строку платежу
Кредит для клієнтів МСБ Валюта: UAH, USD, EUR Сума кредиту: до 1 млн. грн. Термін кредиту: від 12 до 36 місяців Застава: техніка і обладнання, складські приміщення, житлова та комерційна нерухомість	Гнучкий графік (стандартний або індивідуальний), можливий індивідуальний період відстрочки до початку погашення

Примітка: складено автором статті.

Проте, активізація банківського кредитування вітчизняних підприємств натикається на нестачу ресурсів у банківських установ, що пов'язане з низькою їх капіталізацією, проблемою формування довгострокових ресурсів, значною незбалансованістю між строками надходження коштів та їх вкладенням у відповідні проекти. Як зазначають члени Німецької консультативної групи з питань економічних реформ [12], до кризи швидкозростаючий банківський сектор все більше спирався на зовнішнє фінансування у вигляді іноземного кредитування і (меншою мірою у вигляді єврооблігацій), яке було дешевим та легкодоступним. Вони впевнені, що картина змінилась радикально після початку

кризи: сьогодні ті іноземні кредити, що були взяті в минулому, мають бути виплачені або знаходяться в процесі реструктуризації або подовження терміну сплати. В той самий час отримати нові зовнішні кредити або розмістити єврооблігації важко, так як доступ до міжнародних ринків капіталу залишається закритим. Для значної частини банків ситуація є навіть більш серйозною, оскільки вони борються за виживання, або перебувають у процесі згорання своєї діяльності. З даними НБУ 5 банків перебувають у стані тимчасового управління, 81 у стані ліквідації [13]. Ці банки в даний час оптимізують старі кредитні портфелі і мають більш важливі пріоритети, ніж здійснення нового кредитування. До того ж, відновлення кредитування для таких банківських установ означало б втрату необхідної ліквідності.

7. SWOT-аналіз результатів дослідження

Сильною стороною у проведеному дослідженні є аналіз сучасного стану можливостей фінансування розвитку підприємств за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання та розкриття взаємозв'язку між результатами діяльності вітчизняних підприємств і обсягами використання банківських кредитів в процесі фінансування виробничої діяльності.

Слабкою стороною є те, що більшість підприємств в Україні працюють в «тіні», тобто приховують свої доходи від оподаткування, що впливає на показники офіційної статистики і викривляє фінансові результати до оподаткування підприємств України, та, як наслідок, показники рентабельності операційної діяльності великих та середніх підприємств.

Можливості для подальших досліджень слід зосередити на досвіді Центральних банків різних країн світу щодо стимулювання інвестиційної активності в середині країни та створенні адаптованого до України механізму підтримки реального сектору економіки з боку банківських структур.

Загрозами для результатів проведених досліджень є те, що обсяг ресурсів банківських установ є нестабільним, що пов'язане з низькою їх капіталізацією, проблемою формування довгострокових ресурсів, значною незбалансованістю між строками надходження коштів та їх вкладенням у відповідні проекти.

8. Висновки

Досягнення завдань дослідження дає змогу зробити такі висновки:

1. Обмеженість власних ресурсів вітчизняних підприємств, низька рентабельність їх фінансово-господарської діяльності та значний рівень зношеності основних фондів визначають потребу у фінансовій підтримці з боку банківського сектору. Дослідження обсягів короткострокових кредитів в поточних зобов'язаннях підприємств України впродовж 2010–2015 рр. виявило недостатню задіяність банківського кредиту в фінансовому забезпеченні поточної діяльності підприємств, що погіршує перспективи розвитку вітчизняного промислового сектору.

2. Дослідження перспектив активізації банківського кредитування вітчизняних підприємств дозволило обґрунтувати авторську позицію щодо забезпечення доступу українських підприємств до фінансових ресурсів банківської установи через забезпечення лідерства в ціноутворенні, високої якості обслуговування клієнтів, про-

позиції нових продуктів. Акцентовано, що суттєвого розвитку потребує розробка механізмів довгострокового кредитування в банках України, оскільки це дозволить забезпечити розширене відтворення виробничого процесу, стабільність інноваційного розвитку підприємств.

3. Головну роль у забезпеченні потужного поштовху кредитування вітчизняних підприємств банками України повинен відігравати Національний банк України через вдосконалення механізму рефінансування банківських установ, цільового виділення НБУ ресурсів банкам для забезпечення кредитування реального сектору економіки, виваженої облікової політики та стимулювання підвищення рівня капіталізації банківського сектору.

Література

1. Діяльність підприємств [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. — Режим доступу: \www/URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: www.bank.gov.ua
3. Жукова, Н. К. Сучасний стан ринку банківських кредитів в Україні [Текст] / Н. К. Жукова, Н. В. Зражевська // Економічний часопис-XXI. — 2011. — № 5–6. — С. 54–57.
4. Островська, Н. С. Аналіз стану та динаміки кредитування в Україні (2011–2013 рр.) [Текст] / Н. С. Островська, Н. В. Грапко // Економічний часопис-XXI. — 2014. — № 9–10(2). — С. 15–18.
5. Дзюблюк, О. В. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів [Текст]: монографія / О. В. Дзюблюк. — Тернопіль: Вектор, 2012. — 462 с.
6. Коваленко, М. М. Грошово-кредитна політика Національного банку в контексті кредитування реального сектору економіки [Текст] / М. М. Коваленко // Теорія і тактика державного управління. — 2011. — № 3(34). — С. 1–9.
7. Воронченко, О. В. Фінансове забезпечення розвитку реального сектору економіки [Текст] / О. В. Воронченко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. — 2012. — № 2. — С. 50–56.
8. Гетьман, О. О. Економіка підприємства [Текст]: навч. пос. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 488 с.
9. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» № 4855

від 13.05.2014 [Електронний ресурс] // Ліга Закон. — Режим доступу: \www/URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GG3QV00A.html

10. Панцир, С. Політика підтримки МСБ: доступ до фінансово-кредитних ресурсів [Електронний ресурс] / С. Панцир, А. Когут // Європейський інформаційно-дослідницький центр. — Київ, 2015. — Режим доступу: \www/URL: http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28824.pdf
11. European Central Bank [Electronic resource]. — Available at: \www/URL: www.ecb.europa.eu
12. Джуччі, Р. Криза кредитування в Україні: факти, причини та шляхи відновлення [Електронний ресурс] / Р. Джуччі, Р. Кірхнер, В. Кравчук. — Берлін/Київ, червень 2010. — Режим доступу: \www/URL: http://www.wier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2010/PP_03_2010_ukr.pdf
13. Банки у стадії ліквідації [Електронний ресурс] // Національний банк України. — Режим доступу: \www/URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40259

ИССЛЕДОВАНИЕ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ИНСТРУМЕНТОВ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИЯТИЙ СО СТОРОНЫ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА

В статье раскрыта взаимосвязь результатов деятельности отечественных предприятий и объемов использования банковских кредитов в процессе финансирования производственной деятельности. Рассмотрены проблемы доступа предприятий к источникам банковского кредитования. Исследованные перспективы активизации банковского кредитования отечественных предприятий.

Ключевые слова: инструменты финансовой поддержки, реальный сектор экономики, рентабельность операционной деятельности, банковское кредитование.

Неизвестна Елена Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов и банковской справи, Донецкий национальный университет экономики и торговли им. Михаила Туган-Барановского, Кривий Ріг, Україна, e-mail: komarova5688@mail.ru.

Неизвестная Елена Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов и банковского дела, Донецкий национальный университет экономики и торговли им. Михаила Туган-Барановского, Кривий Ріг, Україна.

Neizvjestna Olena, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky, Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: komarova5688@mail.ru

УДК 336.71

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.76424

Вовчак О. Д.

РОЗВИТОК СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В БАНКАХ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ

В статті розглянуто існуючі наукові підходи та узагальнено сутність поняття «стратегічне управління» та «стратегічне управління діяльністю банку». Висвітлено особливості процесного підходу до формування стратегічного управління, розкрито зміст його етапів та послідовність їх реалізації у банку. Обґрунтовано доцільність використання положень інших підходів до розробки стратегічного управління в банку. Охарактеризована корпоративна стратегія банку з іноземним капіталом.

Ключові слова: стратегія управління, стратегічне управління у банку, процесний підхід до управління, етапи стратегічного управління.

1. Вступ

Сучасний розвиток банківського бізнесу характеризується значним посиленням конкуренції між самими

банками, між ними та іншими фінансовими посередниками, розвитком інноваційних банківських послуг та інформаційних банківських технологій, підвищенням з боку клієнтів вимог до якості і оперативності